

Kronik ve Akut Hastalığı Olan Okul Çağı Çocuklarının Duygusal Durumlarının İnsan Figürü Çizimleriyle Belirlenmesi¹

Determination of Emotional Conditions of School Age Children with Chronic and Acute Diseases by Means of Human Figure Drawings

(Araştırma)

Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi (2007) 1-8

Arş.Gör. Naime CİHANGİR* Öğr.Gör. Ebru KILIÇARSLAN TÖRÜNER**

* Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

** Başkent Üniversitesi Sağ. Bil. Fak. Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü

ÖZET

Araştırma, 7-12 yaş grubunda kronik ve akut hastalığı olan çocukların duygusal durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna, onkoloji hastası (30) ve akut cerrahi hastası (20) çocuk alınmıştır. Karşılaştırma grubuna bir ilköğretim okulunun 1-5. sınıflarından toplam 75 öğrenci tesadüfi sayılar tablosu kullanılarak seçilmiştir. Verilerin toplanmasında, sosyodemografik veri formu ve çocukların çizdikleri resimler kullanılmıştır. Değerlendirmede, Koppitz'in insan figürü çizimlerinde 5-12 yaş çocukların duygusal durumlarını belirleme kriterleri kullanılmıştır. Resimler, araştırmacılar ve çocuk resimleri alanında uzman bir öğretim üyesi tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Ayrıca Koppitz'in duygusal durumları belirleme kriterlerinin kullanılmasında, gözlemciler arası tutarlılık ve her gözleminin uzman değerlendirmesine göre tutarlılığı değerlendirilmiştir. Koppitz'in duygusal durum belirleme kriterlerinin kullanılmasında, gözlemciler arası tutarlılık ve her bir gözleminin değerlendirmesinin, uzman değerlendirmesine göre tutarlılık oranları yüksek bulunmuştur. Duygusal göstergeler, onkoloji hastalarında tüm alanlarda en yüksek olarak belirlenirken, sağlıklı çocukların tüm alanlarda en düşük olarak belirlenmiştir. Hastanede yatan çocukların duygusal durumlarının belirlenmesinde, çocuk resimlerinin Koppitz'in duygusal durum belirleme kriterlerine göre değerlendirilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, duygusal durum, resim, onkoloji, akut cerrahi

¹ 4. Uluslararası - 11. Ulusal Hemşirelik Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur

ABSTRACT

The research was conducted as descriptive for the purpose of determining the emotional conditions of school age children at the age of 7-12 with chronic and acute diseases. Pediatric oncology (30) and pediatric acute surgery patients (20) were recruited to the study group of the research. A total of 75 students from grade 1-5 of primary schools were selected to the comparison group by using a table of random numbers. In collection of the data, socio-demographical data form and drawings by the children were used. In assessment, Koppitz's criteria for determination of emotional conditions of 5-12 years old children with human figure drawings were used. Drawings were assessed by the researchers and an expert academician in the field of children drawings separately. Besides, for the utilization of Koppitz's criteria for the determination of emotional conditions, inter-observer consistency and consistency of each observer with the expert assessment were considered. For the utilization of Koppitz's criteria for the determination of emotional conditions, rates of inter-observer consistency and the consistency of each observer with the expert assessment were found significant. While emotional indicators were found highest in all fields for oncology patients, they were found lowest in all fields for healthy children.

It is proposed to assess children's drawings in determining the emotional conditions of hospitalized children according to Koppitz's criteria for determining their emotional conditions.

Keywords: Children, emotional condition, drawing, oncology, acute surgery

Giriş

Çocuklarla iletişim yaş dönemlerine göre farklılık göstermektedir. Bütün yaş gruplarında çocukların sözsüz iletişim sırasında verdikleri mesajlar önemli bir yer tutar. Bu mesajların uygun bir şekilde değerlendirilmesi çocukların anlamamızı sağlar. Çocuklarda kullanılan iletişim tekniklerinden biri de resimdir. Resim çocuğu tanıtmaya yarayan bir araçtır. Tüm çocuklar, çizdikleri resimler aracılığı ile kendilerinin bir parçasını yansıtma, sözel olarak ifade edemedikleri birçok duyguya ve düşüncelerini dile getirebilmektedirler. Çocuğun ortaya koyduğu resim onun duygusu ve düşüncelerinin dışa yansımasıdır (1,2).

Çocuk resimlerinin değerlendirme aracı olarak kullanılması 1800'li yıllarda başlamıştır. 1940'lı yıllarda çocuk resimlerinin duyguları yansımakta bir araç olduğu belirtilmeye başlanmıştır (3). Bunun ilk savunucusu Sigmeund Freud olmuştur. Freud'un psikanalitik kuramına göre duygular davranışlarla veya resimlerle ortaya çıkar. Bastırılmış tüm istekler ve çeşitli korkular resimlerle yansıtılabilir. Daha sonraki yıllarda çeşitli araştırmacılar çocuk resimlerinde duygusal belirleyicileri incelemiştirler. Bu araştırmacılarından Koppitz, çocukların resimlerinde duygusal durumlarını 28 maddede toplayıp, beş ana maddede incelemiştir. Bunlar, dürtüselliğ, güvensizlik/yetersizlik duygusu, kaygı, utangaçlık ve kızgınlıktır (4-5).

Çocukların konuşmada, duygularını ifade etmede zorluk çektilerken resmin değerlendirme aracı olarak kullanılması önemlidir (6,7). Çocukların duygularını ifade etmede zorluk çektilerken durumlar, tıbbi ve cerrahi girişimler, akut veya kronik hastalıklar, aileden birinin ölümü, arkadaş ilişkileri ya da ailede kriz yaratan diğer durumlardır.

Okul çocuğu duygusu ve düşüncelerini kelimelerden daha çok resimleriyle anlatabilir (8-9). Bu bağlamda, çocuk resimleri çocukların içinde bulunduğu sıkıntıları, rahatsızlıklarını yansıtması nedeniyle hasta çocukların duygusal durumlarının değerlendirilmesinde etkili bir yöntemdir (10-11). Stafstrom ve arkadaşlarının (2002) 4-19 yaş grubu 226